

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola technická Brno,
Sokolská 1

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Název: Kontrola a měření strojních zařízení

Téma: **Kontrola parametrů ventilátoru**

Autor: Ing. Smolek Jan

Číslo: VY_32_INOVACE_24-14

Anotace: Prezentace slouží jako podpora k výkladu praktické ukázky měření rychlosti proudění vzduchu. Zároveň zahrnuje i zjednodušený postup výpočtu průtoku vzduchu dodávaného konkrétním ventilátorem.

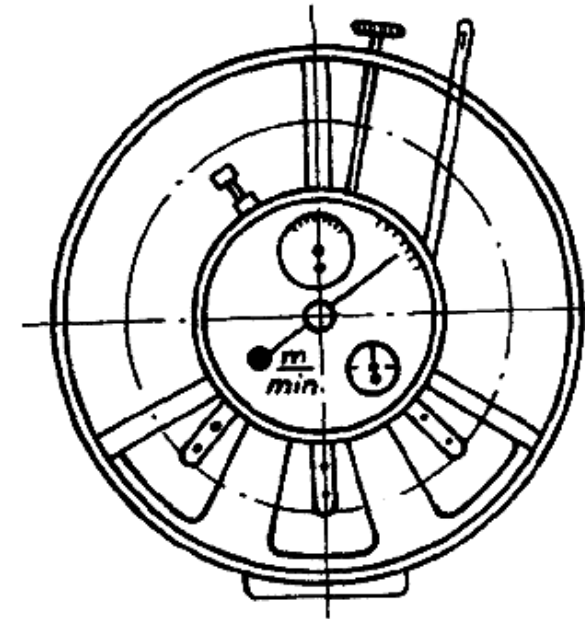
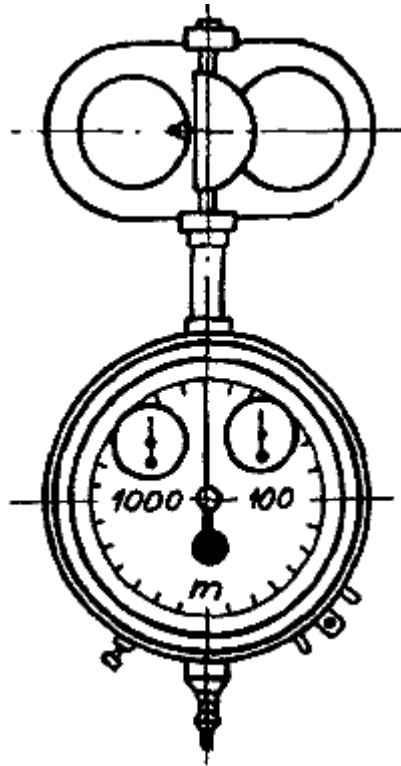
DUM je určen především pro čtvrté ročníky všech oborů středních průmyslových škol strojnických.

Materiál byl vytvořen v březnu 2013.

Osnova:

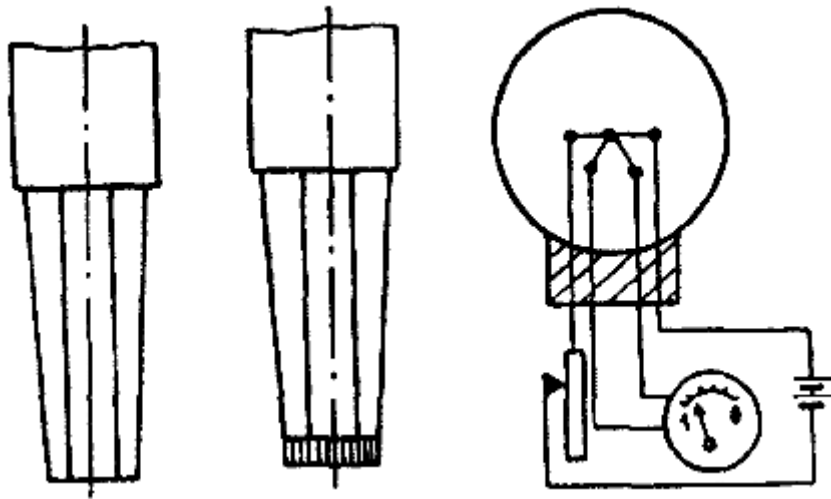
- **Měřidla rychlosti proudění** (lopatkovým anemometrem, žhaveným anemometrem, tlakoměrnou trubicí)
- **Výpočet rychlosti proudění**
- **Výpočet průtoku**
- **Určení poloh měřicí sondy**
- **Energie proudu vzduchu a celková účinnost zařízení**
- **Zadání**
  - Schéma
  - Parametry
  - ...
  - Závěr

Měření rychlosti proudění mechanickým (lopatkovým) anemometrem:

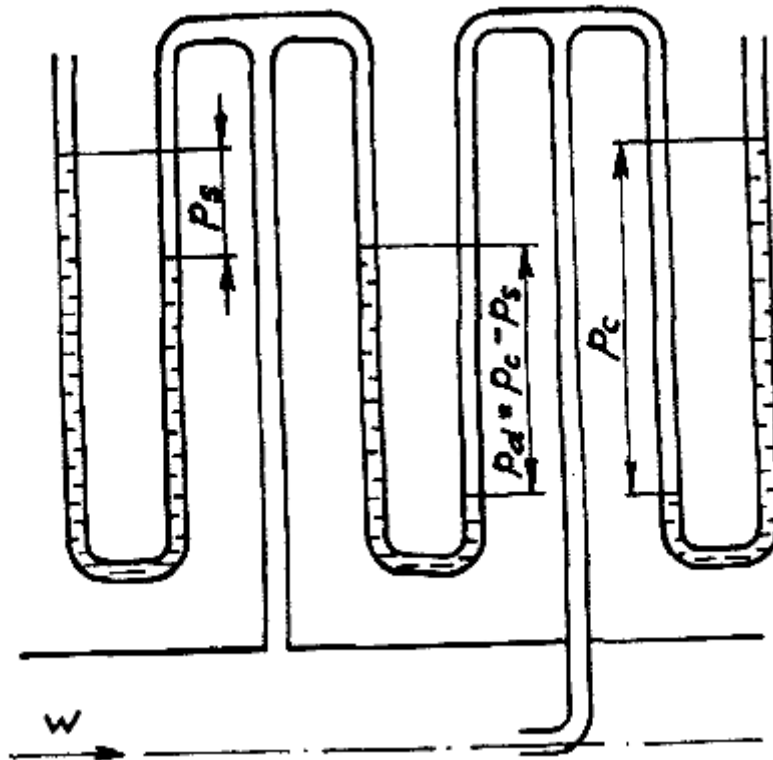
- Miskový anemometr
- Lopatkový (axiální) anemometr

Měření rychlosti proudění žhaveným anemometrem:

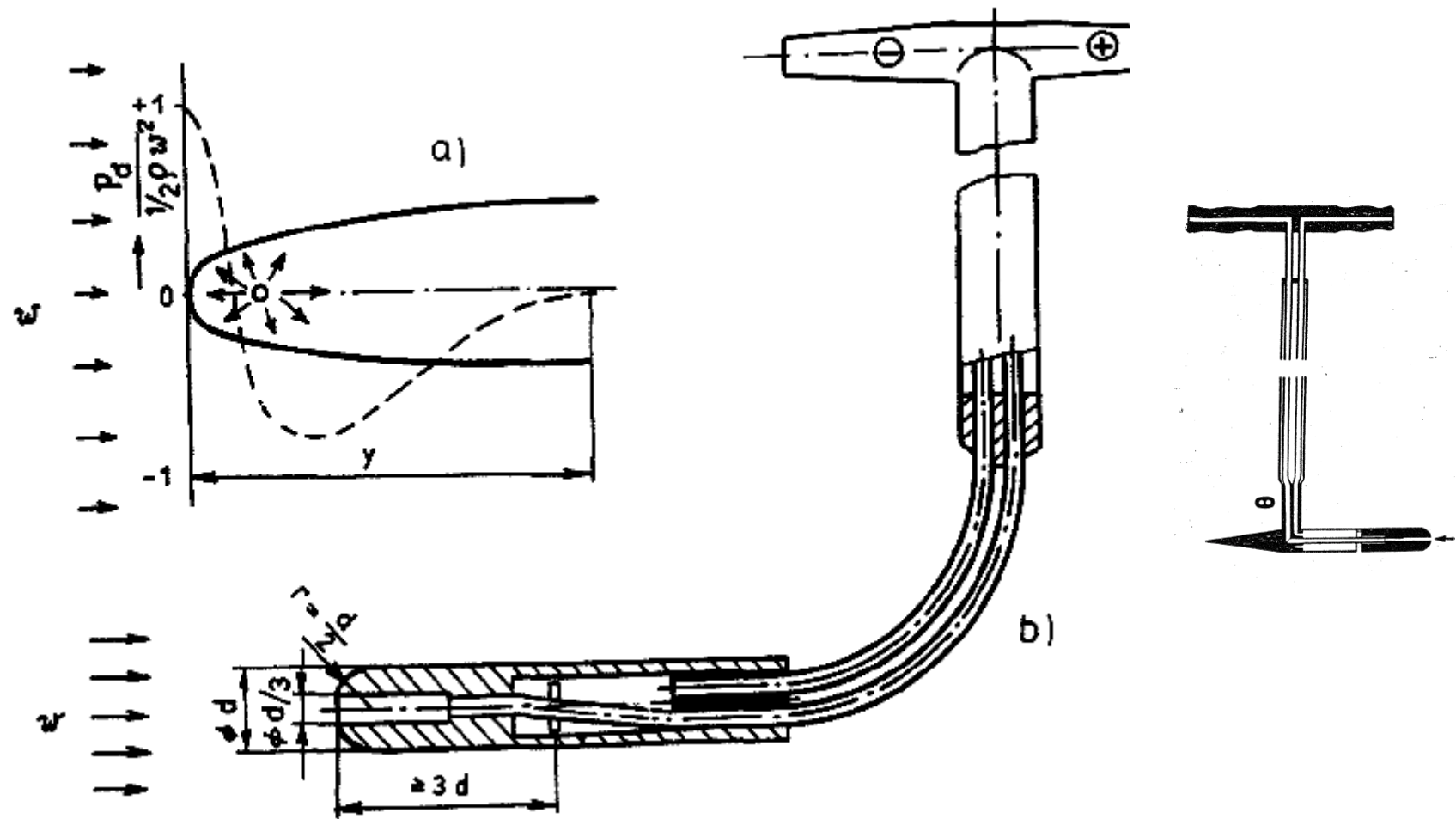

- Teplota drátku je konstantní
- Topný proud je konstantní

Pitotova trubice:

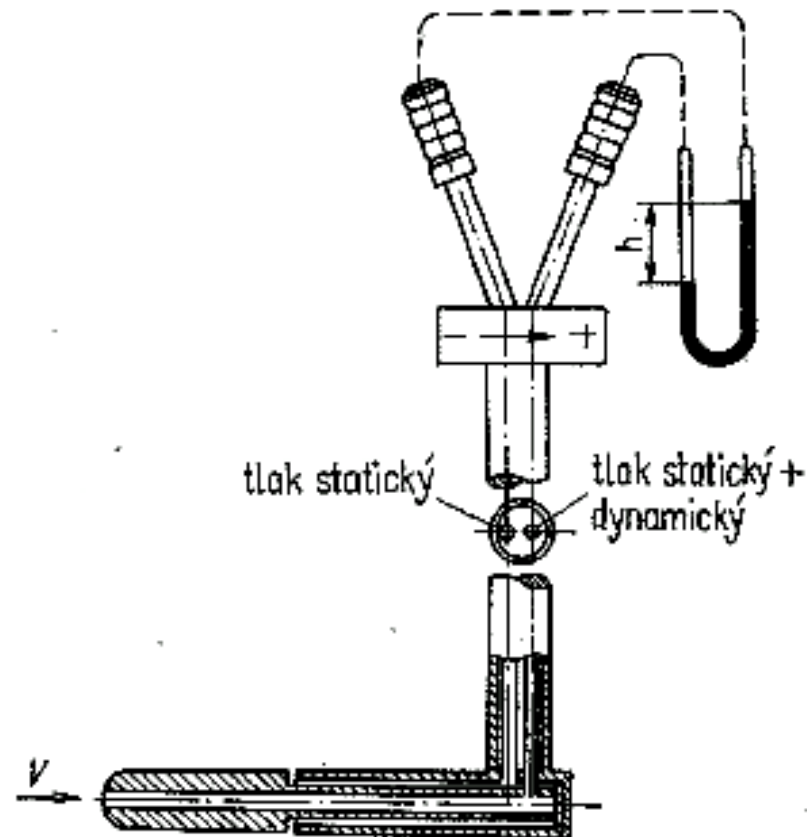
Prandtlova trubice:

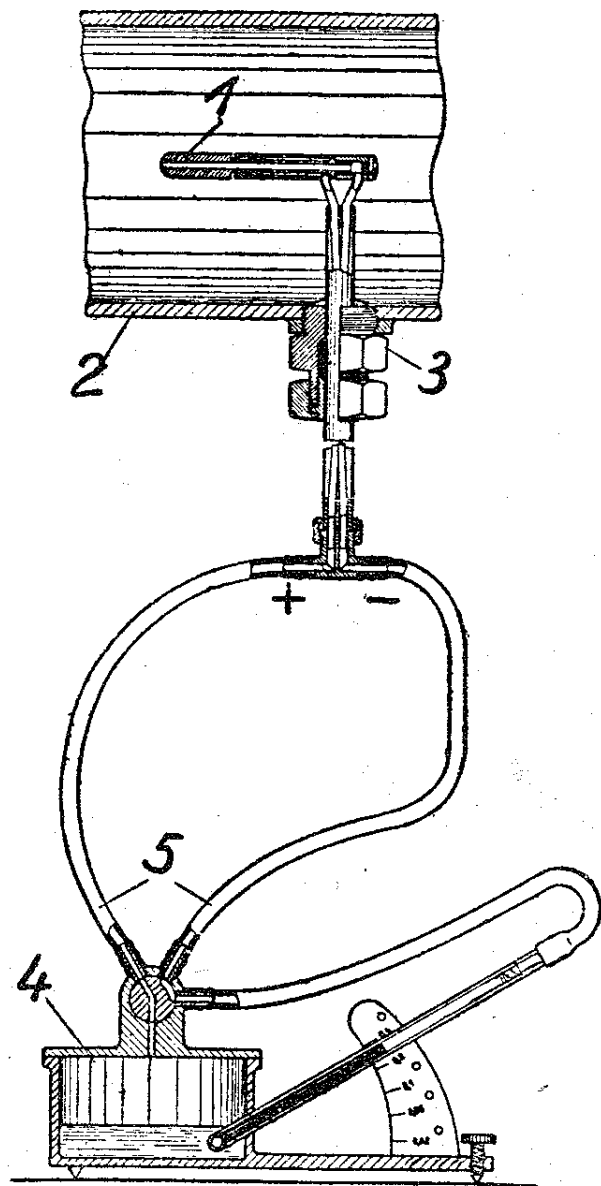

a) superpozice proudění, b) konstrukční provedení

Prandtlova trubice s U-manometrem:

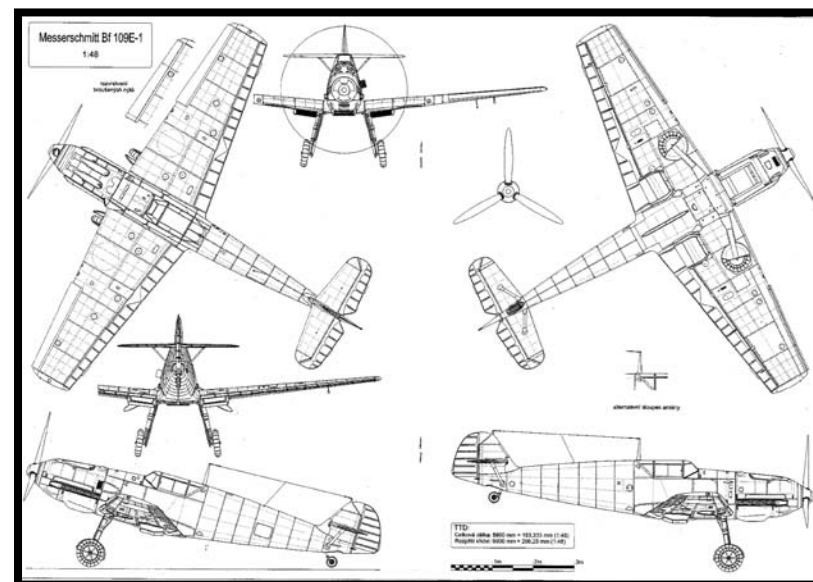
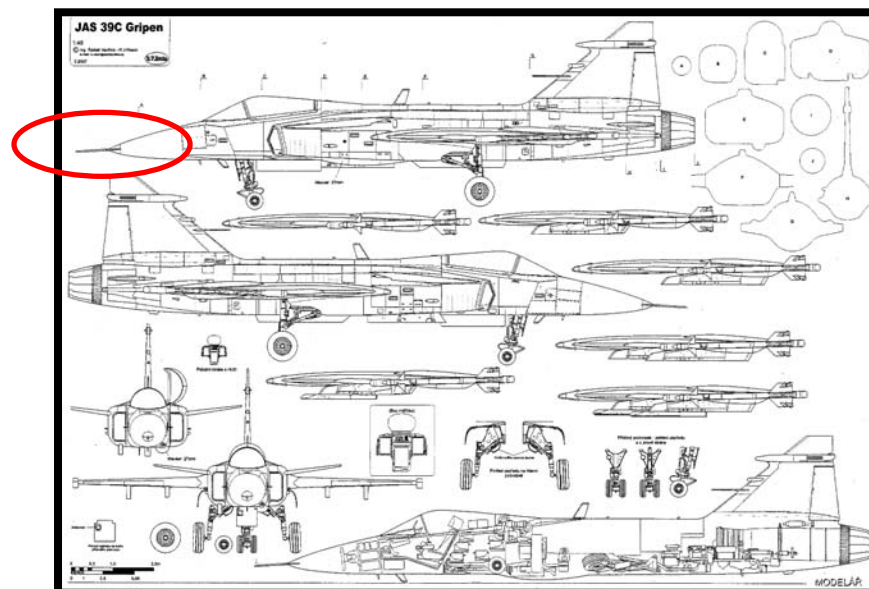
- Pitostatická trubice, kombinace Pittotovy trubice a statické sondy umožňující měřit tlakový rozdíl mezi celkovým tlakem a statickým tlakem, který se při zanedbání vlivu stlačitelnosti rovná dynamickému tlaku.

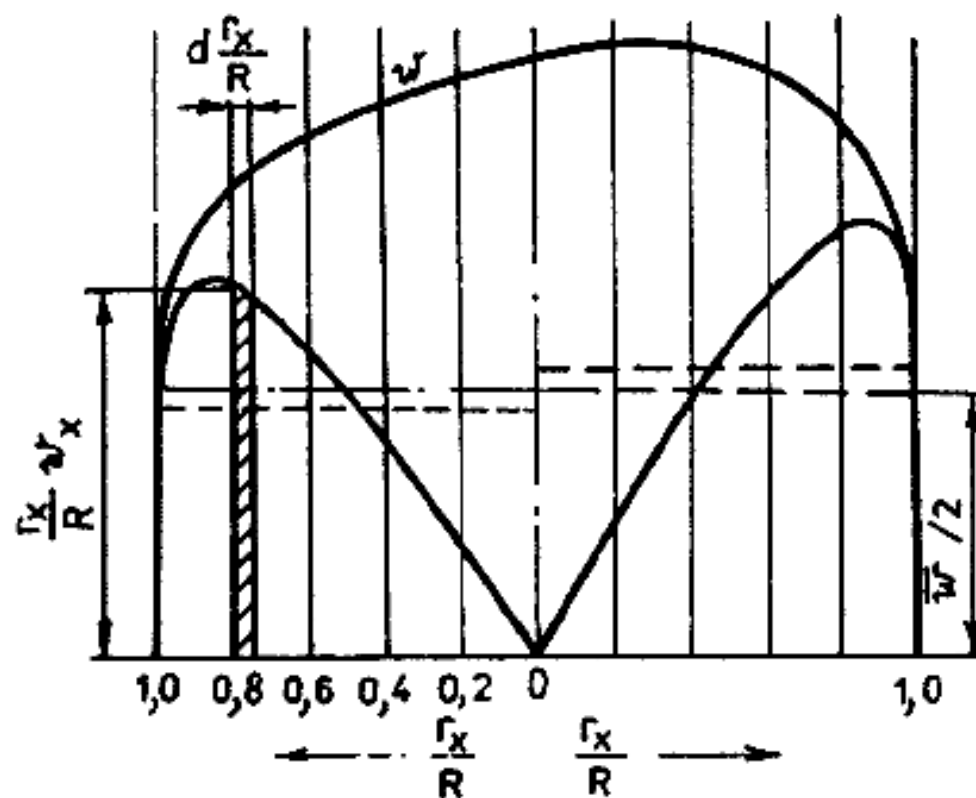
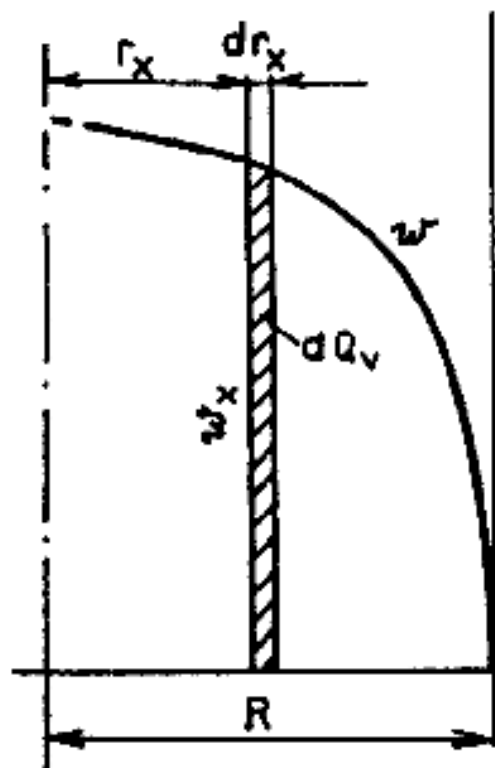

**Prandtlova trubice s
mikromanometrem:**

Pozn.: Pitostatická trubice se používá v letectví všeobecně jako rychloměru, je uložena v neporušeném proudu vzduchu (před křídlem, na přední části trupu) a spojena s ukazatelem na palubní desce.

Průběh rychlosti proudění: (souměrný, nesouměrný)

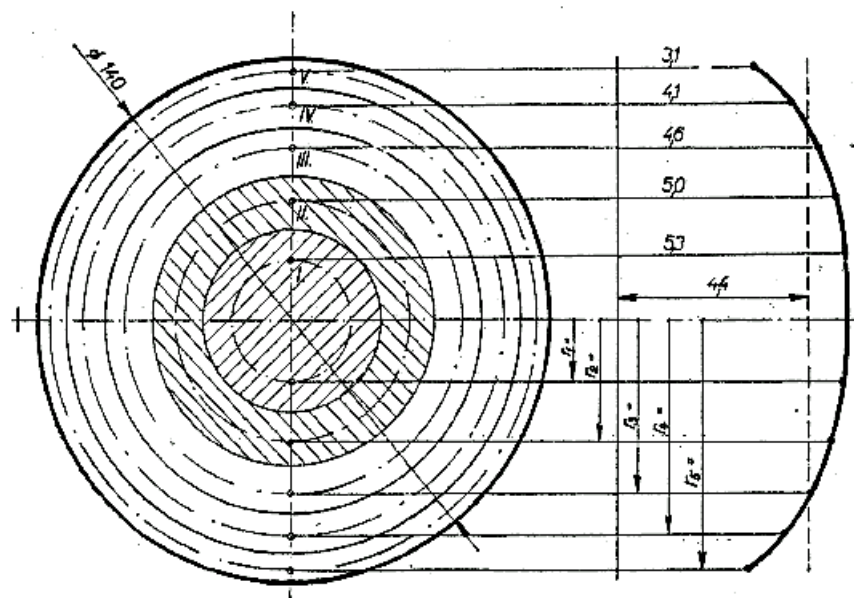

Určení poloh měřicí sondy:

- Kde v_1 až v_5 jsou střední rychlosti v jednotlivých mezikružích, tedy nikoli ve středu šířky.
- Pro rozdělení kruhu slouží tabulka vypracovaná pro $\varnothing 100\text{mm}$;
- Podmínkou správného měření je, že sonda je nastavena do směru proudu. Odchyłky větší než $\pm 5^\circ$ mají již značný vliv na naměřenou hodnotu rychlosti.

$$2r = 100 \text{ mm}$$

r_1/mm	r_2/mm	r_3/mm	r_4/mm	r_5/mm
14,9	27,4	35,3	41,8	47,4

Výpočet průtoku:

- Průtočné množství $Q=v.s$
- Rychlost však není v celém průřezu stejná => musíme zjistit rychlost střední.
- Měřením v bodech rovnoměrně rozložených na průměru (např. po 20 mm) bychom se dopustili značné chyby (protože průtočné množství je dáno součinem průřezu a rychlosti, měla by rychlost měřená na mezikružích o větším průměru větší vliv) => průřez potrubí rozdělíme na mezikružích o stejných plochách => celkový proteklý objem:

$$Q=v_1.S/5+v_2.S/5+v_3.S/5+v_4.S/5+v_5.S/5$$

(Přeměna kinetické energie na tlakovou)

- Proudící prostředí jehož rychlost se měří má kinetickou energii úměrnou rychlostní výšce.

$$v^2/2g = p_d/\rho g$$

- Po vniknutí proudu do trubice se promění kinetická energie v energii tlakovou danou tlakovou výškou a

$$v = \sqrt{\frac{2p_d}{\rho}}$$

$$w = \sqrt{2 \cdot \frac{p_d}{\rho}} = \sqrt{2 \cdot \frac{q \cdot s}{\rho}}$$

$p_d = q \cdot s$ - dynamický tlak,

$q = \frac{\rho}{2} \cdot w^2$ - kinetický tlak,

s - stlačitelnost (kapaliny: $s = 1$, plyny proudící většími rychlostmi: $s \neq 1$).

Kde p_d je dynamický tlak a ρ hustota vzduchu:

Například:

$$Q = \frac{p}{rT} = \frac{b + p_{st2}}{rT} =$$

**Plynová konstanta „ r “ pro vlhký vzduch se odečte z nomogramu:
„ T “ je termodynamická teplota:**

Zadání:

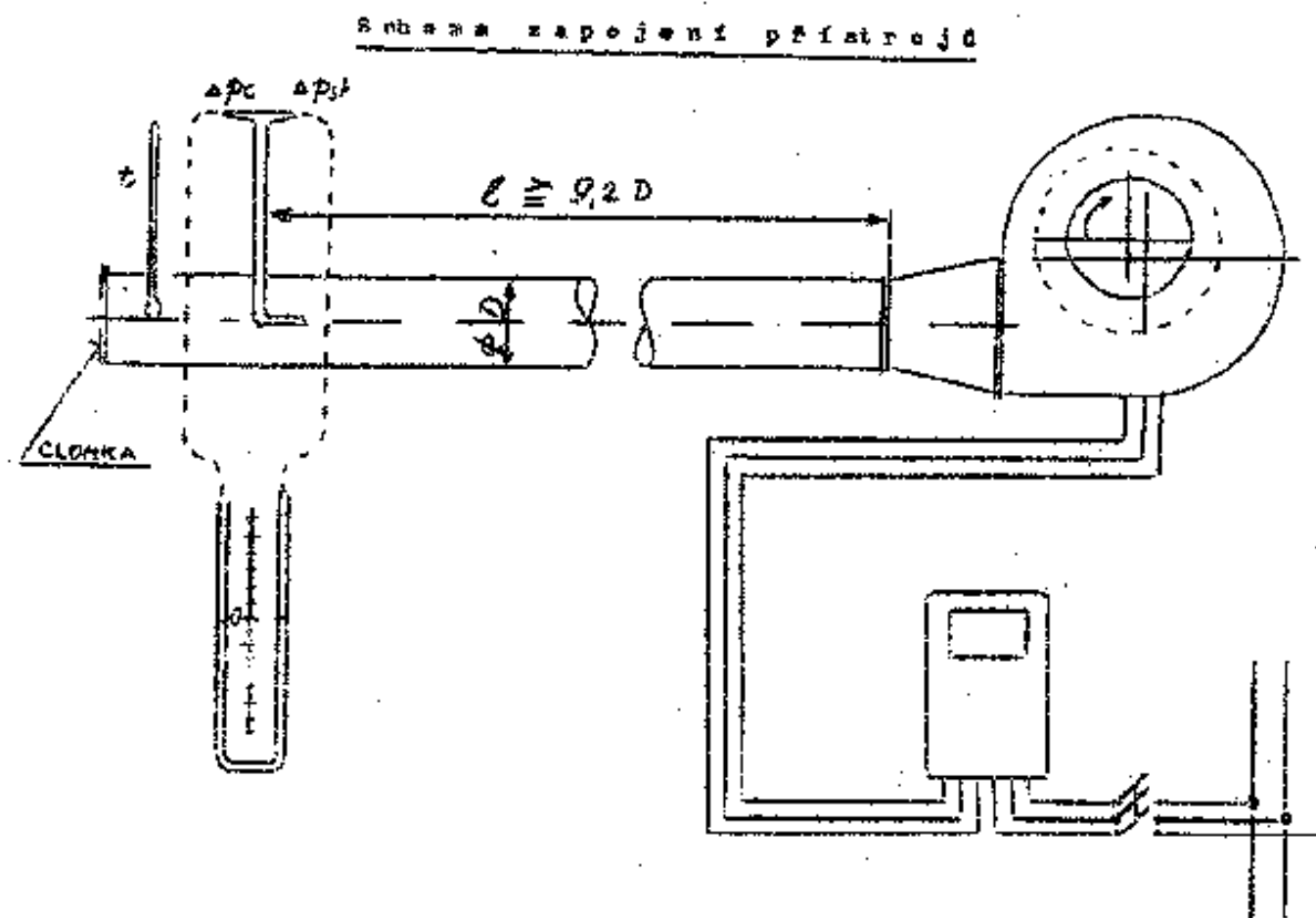
- 1. Nakreslete schéma ventilátoru a měřicího zařízení.**
- 2. Uved'te technické parametry ventilátoru s příslušenstvím.**
- 3. Změřte rozdíl celkového a statického tlaku pomocí Pitostatické trubice a U-manometru a spotřebu ele. energie za 1 minutu elektroměrem.**
- 4. Určete hustotu dopravovaného vzduchu.**
- 5. Určete množství vzduchu dodávané radiálním ventilátorem.**
- 6. Vypočtete energii proudu vzduchu a celkovou účinnost zařízení.**

1. Schéma ventilátoru a měřicího zařízení:

Teplota: ...

Tlak: ...

Vlhkost: ...

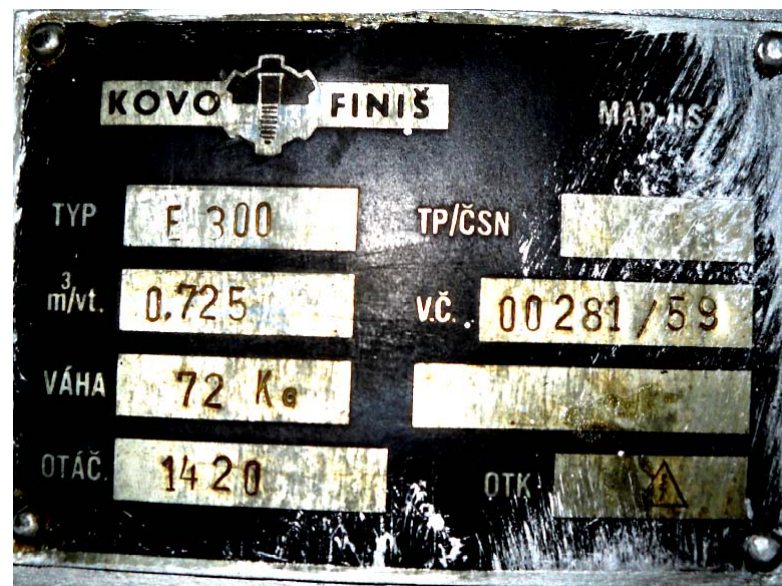

Skutečné provedení ventilátoru a měřicího zařízení:

2. Technické parametry ventilátoru s příslušenstvím:

- Průměr vstupního potrubí 300 mm.
- Průměr výstupního potrubí 250 mm.
- Délka výstupního potrubí
- Otáčky rotoru .....min⁻¹

3. Tabulka naměřených a vypočtených hodnot:

Č.m.	r [mm]	Δh [mm]	p_d [Pa]	v [m.s ⁻¹]	Pozn.:
1					
2					
3					
4					
5					

r...vzdálenost středu pitostatické trubice od středu potrubí;

Δh ...Rozdíl hladin vody U-manometru;

P_d ...Dynamický tlak;

v...Rychlost proudu vzduchu;

Průměrná rychlost v trubici byla ..... m.s⁻¹

4. Hustota vzduchu ρ :

61. Hustota suchého vzduchu

Hustota vzduchu ρ při tlaku p a teplotě t se určí z výrazu

$$\rho = \frac{\rho_0}{1 + \gamma t} \frac{p}{p_0},$$

$$\rho_0 = 1,276 \text{ kg m}^{-3}; p_0 = 10^5 \text{ Pa}; \gamma = 0,003 66 \text{ K}^{-1}.$$

$\frac{p}{10^5 \text{ Pa}}$	900	920	940	960	980	1 000	1 020	1 040
t °C	ρ kg m ⁻³							
-20	1,239	1,267	1,294	1,322	1,349	1,377	1,404	1,432
-15	1,215	1,242	1,269	1,296	1,323	1,350	1,377	1,404
-10	1,192	1,219	1,245	1,272	1,298	1,324	1,351	1,377
-5	1,170	1,196	1,222	1,248	1,274	1,300	1,326	1,352
0	1,148	1,174	1,199	1,225	1,250	1,276	1,302	1,327
5	1,128	1,153	1,178	1,203	1,228	1,253	1,278	1,303
10	1,108	1,132	1,157	1,182	1,206	1,231	1,256	1,280
15	1,089	1,113	1,137	1,161	1,185	1,210	1,234	1,258
20	1,070	1,094	1,118	1,141	1,165	1,189	1,213	1,236
25	1,052	1,075	1,099	1,122	1,146	1,169	1,192	1,216
30	1,035	1,058	1,081	1,104	1,127	1,150	1,173	1,196
35	1,018	1,041	1,063	1,086	1,108	1,131	1,154	1,176
40	1,002	1,024	1,046	1,068	1,091	1,113	1,135	1,158
45	0,986	1,008	1,030	1,052	1,074	1,096	1,117	1,139
50	0,971	0,992	1,014	1,035	1,057	1,079	1,100	1,122
55	0,956	0,977	0,998	1,020	1,041	1,062	1,083	1,105
60	0,942	0,963	0,983	1,004	1,025	1,046	1,067	1,088
65	0,928	0,948	0,969	0,989	1,010	1,031	1,051	1,072
70	0,914	0,934	0,955	0,975	0,995	1,016	1,036	1,056
75	0,901	0,921	0,941	0,961	0,981	1,001	1,021	1,041
80	0,888	0,908	0,928	0,947	0,967	0,987	1,007	1,026
85	0,876	0,895	0,915	0,934	0,954	0,973	0,993	1,012
90	0,864	0,883	0,902	0,921	0,941	0,960	0,979	0,998
95	0,852	0,871	0,890	0,909	0,928	0,947	0,966	0,985
100	0,841	0,859	0,878	0,897	0,915	0,934	0,953	0,971

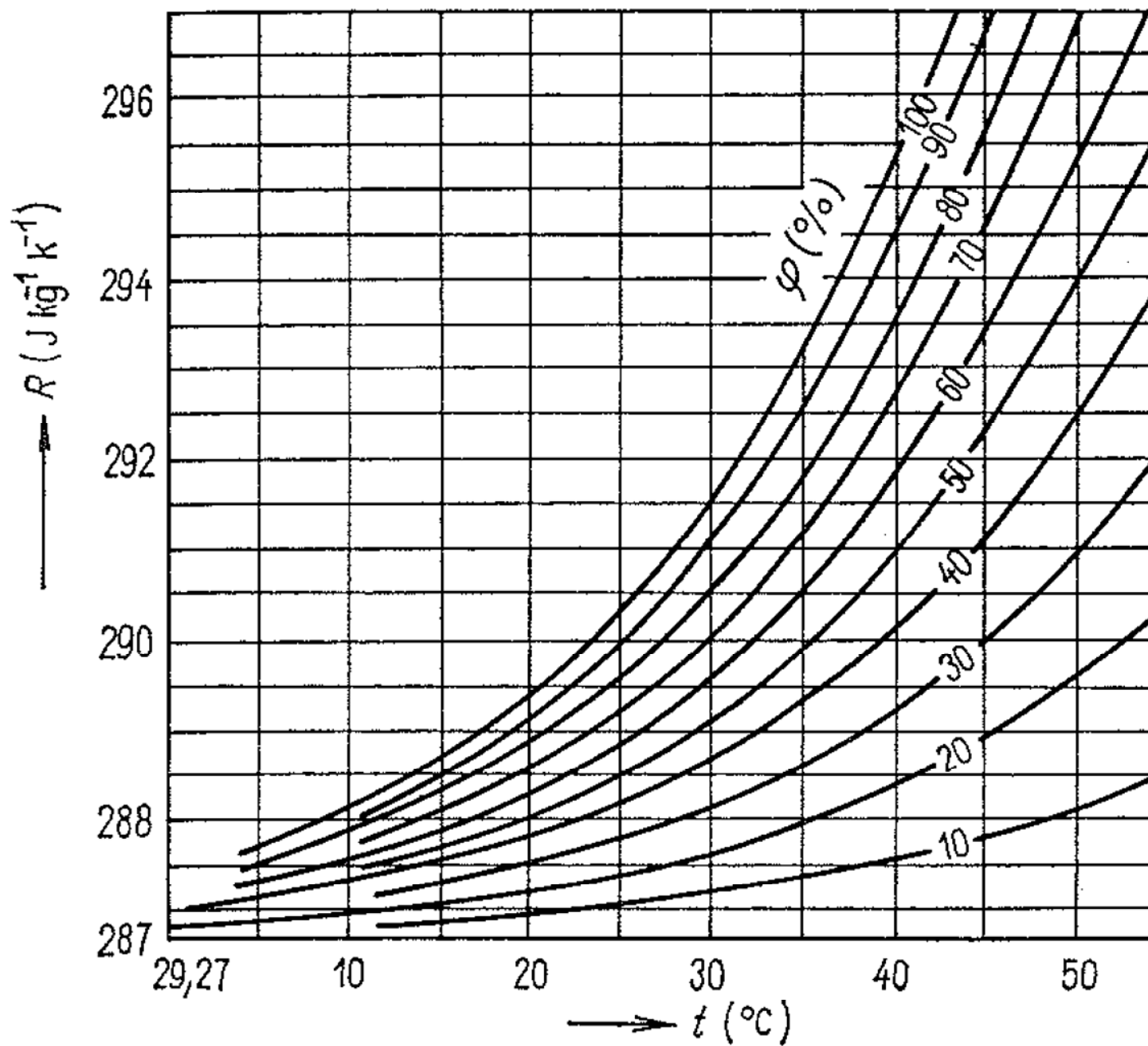
5. Příklad zjednodušeného výpočtu, měří se pouze rychlost v ose potrubí v a rychlost střední v_s se vypočítá:

$$v_s = v - 0,16 v ,$$

$$v = \sqrt{\frac{2 \cdot 134}{1,186}} = 15,03 \text{ m s}^{-1} ,$$

$$v_s = 15,03 - 0,16 \cdot 15,03 = 12,6 \text{ m s}^{-1} ,$$

$$Q_V = \frac{\pi D^2}{4} v_s = \frac{\pi \cdot 0,2^2}{4} \cdot 12,6 = 0,395 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1} .$$

Nomogram:

Závěr měření:

- **Sledovaný radiální ventilátor dodává při okolní teplotě ....., tlaku ..... a otáčkách motoru .....m³ vzduchu za sekundu.**
- **Množství spotřebované elektrické za 1minutu je energie je .....kWh, tomu odpovídá příkon .....Wattů při otáčkách .....s⁻¹ a účinnost soustrojí ..... %.**

Použitá literatura:

- **ANONYMUS. *Plakáty pro výuku předmětu Kontrola a měření.* SPŠS Sokolská 1. Brno nedatováno.**
- **CHOCHOLA K., SLACH J., ŠULC J. *Laboratorní cvičení.* Praha: STNL 1961.**
- **JENCIK J., VOLF J., *Technická měření.* CVUT 2003.**
- **MARTINÁK, M. *Kontrola a měření.* Praha: STNL 1989.**
- **MIKULČÁK J. et al. *Matematické, fyzikální a chemické tabulky.* Praha: SPN, 1970.**
- **ŠULC, J. *Technologická a strojnická měření.* Praha: STNL 1982.**
- **ŠULC, J., VYSLOUŽIL, Z. *Laboratorní cvičení technologická a strojní.* Praha: STNL 1970.**
- **TEYSSLER, V., *Technická měření ve strojnictví – tlak, teplota vlhkost.* Praha SNTL 1954.**
- **VÁCLAVOVIČ A., *Měření a kontrola ve strojírenství.* Praha: SNTL, 1967.**
- **VYSLOUŽIL Z., ZELKO J. *Meranie v strojárstve.* Bratislava: SVTL 1962.**
- **VYSLOUŽIL Z., KOVAL J. *Technologické a strojnické merania.* Bratislava: Alfa, 1978.**